

Achtergronden bij financiële scenario's

Scenario's om tot dekking te komen

Op basis van de verwachte kosten volgens scenario Q zijn diverse financiële scenario's uitgewerkt. Deze zijn steeds doorgerekend tot en met 2041, omdat in deze periode de piek aan vervanging in het bomenbestand plaatsvindt.

Zoals in de inleiding van deze paragraaf reeds vermeld, is er op basis van de huidige beschikbare middelen in de meerjarenbegroting en het huidige saldo van het Bomenfonds een tekort om de kosten volgens scenario Q te kunnen dekken. Tot en met 2041 bedraagt dit tekort totaal ruim € 20 mln. We hebben dit (financieel) scenario 0 genoemd.

Er ontstaat in scenario 0 een tekort vanaf 2024. De raad heeft echter helder aangegeven dat zij oplossingsrichtingen voorgelegd wil krijgen voor het verwachte tekort en nu de afweging wil maken langs welke weg dit tekort gedekt kan worden. Deze aanpak past in het uitgangspunt van financiële duurzaamheid.

Daarom zijn de volgende scenario's doorgerekend op hun financieel effect en om te bezien welke aanvullende middelen daarbij nodig zijn.

1. Stapsgewijze ingroei naar een hoger budget, zodat alle kosten gedekt zijn.
2. Knelpunt direct oplossen door de budgetten structureel te verhogen, zodat alle kosten gedekt zijn.
3. Eenmalige storting uit het RIOZ naar het Bomenfonds, aangevuld met:
 - a. Een stapsgewijze ingroei naar een hoger budget.
 1. Alle kosten gedekt t/m 2041
 2. Kosten gedekt t/m 2030
 - b. Een directe en structurele verhoging van het budget.

Toelichting op de doorgerekende scenario's

Ad 1. Stapsgewijze ingroei naar een hoger budget, zodat alle kosten gedekt zijn.

Omdat het feitelijke tekort zich voordoet vanaf 2024 kan ervoor gekozen worden om een ingroeimodel te kiezen en daarmee geleidelijk de budgetten te verhogen. Daarbij is steeds gekozen voor jaarlijkse groei van € 50.000 over een periode van 15 jaar (2017 – 2031). Gezien het moment van de piekuitgaven en de mogelijkheden om de extra groei op te vangen binnen het jaarlijkse begrotingsproces, beschouwen we dit als het meest passende ingroeiritme.

Vanuit de ambitie alle kosten te dekken is vervolgens uitgerekend met welk bedrag nu gestart moet worden om te zorgen voor een ritme waarbij de egalisatiereserve Bomenfonds nooit negatief wordt (dit is wettelijk niet toegestaan). Er moet in 2017 gestart worden met een verhoging van het bomenbudget met € 335.000, in 2018 een extra verhoging met € 50.000, dus totaal € 385.000 extra budget, enzovoort. In 2031 zijn door de ingroei de budgetten met € 1.035.000 verhoogd ten opzichte van de huidige begroting. In de eerste jaren zijn de kosten nog niet hoog en zal er gespaard worden, tot een reserve van ruim € 4 mln in 2026. De reserve loopt vervolgens terug naar nihil in 2039 en eindigt met een saldo van ruim € 0,2 mln in 2041.

Ad 2. Knelpunt direct oplossen de budgetten structureel te verhogen, zodat alle kosten gedekt zijn

Het totale tekort van € 20,4 mln moet in 25 jaar worden afgedekt. Dit komt neer op een gemiddeld tekort van € 816.000 per jaar. Wanneer we de budgetten voor bomenbeheer per 2017 structureel met € 816.000 zouden ophogen, kunnen alle verwachte kosten tot en met 2041 worden gedekt.

In de eerste jaren zijn de kosten nog niet hoog en zal er gespaard worden, tot een reserve van ruim € 6,6 mln in 2026. De reserve loopt vervolgens terug naar nihil in 2041.

Ad 3. Eenmalige storting uit het RIOZ naar het bomenfonds

Wanneer er ruimte ontstaat in het RIOZ, kan er een extra storting worden gedaan in het Bomenfonds.

Een bijdrage aan het bomenfonds past immers prima binnen het groene doel van het RIOZ: alles wat met

duurzaamheid en het groen karakter van Zeist te maken heeft. Het bomenbeheerplan biedt een fundamentele bijdrage hieraan en de maatschappelijke baten zijn zeer langjarig merkbaar. Voor het doorrekenen van de scenario's is uitgegaan van een overheveling van € 1 mln uit het RIOZ naar het Bomenfonds in 2017.

Ad 3a.1 Storting uit het RIOZ en stapsgewijze ingroei naar een hoger budget (alle kosten gedekt)

Naast de storting vanuit het RIOZ is gekeken welke ingroei er aanvullend nodig is om tot volledige dekking van de verwachte kosten te komen. De werkwijze is gelijk als bij scenario 1. In 2017 moet dan gestart worden met een ophoging van het budget met € 292.000. Ieder jaar komt daar € 50.000 bij, tot in 2031 de budgetten € 992.000 hoger zijn dan ze nu in de begroting staan.

In de eerste jaren zijn de kosten nog niet hoog en zal er gespaard worden, tot een reserve van ruim € 4,6 mln in 2026. De reserve loopt vervolgens terug naar nihil in 2040 en eindigt met een saldo van krap € 0,2 mln in 2041.

Ad 3a.2 Storting uit het RIOZ en stapsgewijze ingroei naar een hoger budget (kosten gedekt t/m 2030)

Dit scenario gaat niet uit van een volledige dekking van alle kosten. Hier is de systematiek omgedraaid en staat de geleidelijke ingroei centraal. Reden om ook deze variant uit te rekenen is de grote onzekerheid van de precieze omvang en verloop van de toekomstige kosten en het hoge beslag aan extra middelen dat de scenario's leggen op de begroting.

Ook hier wordt uitgegaan van een storting vanuit het RIOZ van € 1 mln in 2017. Het ingroeimodel begint hier met een verhoging van de budgetten in 2017 met € 50.000, oplopend tot een totale verhoging in 2031 van € 750.000 ten opzichte van de huidige begroting.

De extra storting van het RIOZ en de geleidelijke ingroei levert totaal € 14,5 mln extra budget op tot en met 2041. Dit is te weinig om het totale tekort van ruim € 20 mln te dekken. Met de extra middelen van € 14,5 mln kunnen de verwachte uitgaven tot en met 2030 worden gedaan.

Ad 3b. Storting uit het RIOZ en directe en structurele verhoging budget (alle kosten gedekt)

Naast de storting vanuit het RIOZ is gekeken welke directe en structurele verhoging van de budgetten aanvullend nodig is om tot volledige dekking van de verwachte kosten te komen. De werkwijze is gelijk als bij scenario 2. Vanaf 2017 moeten de budgetten dan met € 776.000 structureel worden verhoogd ten opzichte van de huidige begroting.

In de eerste jaren zijn de kosten nog niet hoog en zal er gespaard worden, tot een reserve van ruim € 7,2 mln in 2026. De reserve loopt vervolgens terug naar nihil in 2041.

Incidentele dekking als aanvulling op de scenario's

Een extra storting in het Bomenfonds zorgt voor een verlichting van de dekkingsvraagstuk, zoals blijkt uit de verschillen tussen de scenario's 1 en 2 versus 3. Aangezien het totale tekort ruim € 20 mln bedraagt, zorgt een storting van € 1 mln niet voor een grote verandering van de uitkomst van de scenario's.

Het is echter van belang om de mogelijkheid van incidentele stortingen in het Bomenfonds serieus te blijven beschouwen. Naast een bijdrage uit het RIOZ, zou ook bij een eventueel jaarrekeningoverschot de keuze voor het Bomenfonds gemaakt kunnen worden. Iedere incidentele storting / bijdrage zorgt voor een verlichting van het structurele knelpunt en daarmee van het beslag dat de jaarlijkse budgetten voor het bomenbeheer op de begroting leggen.

Om het effect te illustreren is de onderstaande tabel opgenomen.

A	B	C	D	E
	Bedrag ingroei	Bedrag ingroei	Geleidelijke groei	Bedrag structurele
Storting vanuit RIOZ	extra budget 2017	extra budget 2031	dekking t/m	verhoging
€ -	€ 335.000,00	€ 1.035.000,00		€ 816.000,00
€ 1.000.000,00	€ 292.000,00	€ 992.000,00	2030	€ 776.000,00
€ 2.000.000,00	€ 251.000,00	€ 951.000,00	2032	€ 736.000,00

In kolom A staan varianten van diverse bijdragen vanuit het RIOZ (of andere incidentele dekkingsbronnen). In kolom B en C staan de uitkomsten van de ingroeimodellen, waarbij alle kosten worden gedekt (scenario 1 en 3a.1). In kolom D is aangegeven tot welk jaar de kosten gedekt zijn, wanneer er wordt gekozen voor een geleidelijke ingroei van € 50.000 in 2017 tot € 750.000 in 2031 (variant scenario 3a.2). In kolom E is weergegeven met welke bedragen we het budget direct en structureel moeten dekken om alle kosten tot en met 2041 te dekken (scenario 2 en 3b).

Overwegingen voor keuze tussen scenario's

Allereerst wordt ingegaan op de argumenten om de te verwachten knelpunten nu aan te pakken, terwijl ze zich vanaf 2024 gaan voordoen.

- Het is een nadrukkelijk wens van de raad om deze raadsperiode de juiste stappen te zetten richting de realisatie van het gewenste bomenbeleid en bomenbeheer, inclusief de dekking van de financiële consequenties.
- In verschillende scenario's is er sprake van een ingroei: dit bouwt het beslag van middelen en daarmee de druk op de gemeentelijke begroting (geleidelijk) op. Hierdoor wordt het financiële knelpunt gespreid over meerdere jaren en daarmee kan het effect op de begroting minder ingrijpend zijn.

Bij de bepaling van het gewenste scenario voor de dekking van het bomenbeheerplan ligt de kern van het vraagstuk bij de keuze voor een volledig gedekt plan (solide scenario) of voor een dekking op middellange termijn.

Rond de scenario's die het tekort volledig gaan afdekken, gelden de volgende argumenten:

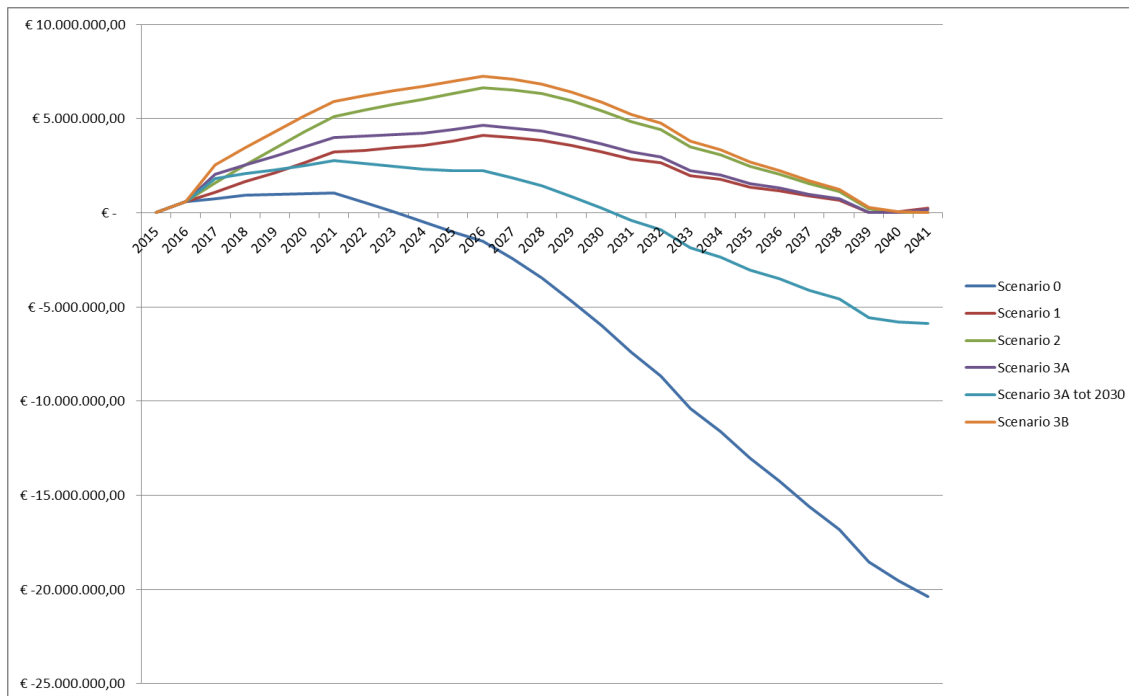
- Dit is vanuit financiële degelijkheid het beste scenario, maar deze scenario's zijn wel zeer defensief ingesteld.
- Ze nemen de prikkel weg om te blijven zoeken naar efficiëntie etc.
- Ze leggen een grote druk op meerjarenbegroting.
- Ze voldoen aan wens van de raad om dit nu goed en structureel op te lossen.
- Ze hebben weinig oog voor fluiditeit van het bomenbestand en het beheerplan. Ze gaan ervan uit dat we de (bomen)wereld tot en met 2041 volledig in beeld hebben.

Rond de scenario's die het tekort voor een groot deel en in ieder geval op de middellange termijn afdekken, gelden de volgende argumenten:

- Ze leggen minder beslag op meerjarenbegroting
- Het bomenbeheerplan is niet statisch, maar dynamisch. Er vindt sowieso iedere vijf jaar een herijking plaats. Over 15 jaar zal de werkelijkheid wellicht anders zijn dan de aannames waarop de berekeningen nu gebaseerd zijn.
- Een deel van het probleem wordt naar de toekomst doorgeschoven. Er bestaat de kans dat er nogmaals (aanvullende) dekking moet worden gevonden voor de periode na 2030.
- Alternatieve dekkingsmogelijkheden, bijvoorbeeld inzet van evt. positieve jaarrekeningsaldi, kunnen gemakkelijker worden verwerkt, zonder de bedragen in de begroting direct te moeten aanpassen. Extra stortingen in het Bomenfonds verschuift in dat geval de horizon van het aantal jaren dat gedekt is naar achteren.

De effecten van de keuzes in beeld

We hebben van alle gepresenteerde scenario's het verloop van het Bomenfonds grafisch weergegeven.

Uit deze grafiek blijkt enerzijds het grote beslag dat de solide scenario's leggen op de middelen in de gemeente. Aan de andere kant is te zien dat bij het scenario gebaseerd op de middellange termijn een zeer groot deel van de problematiek is opgelost ten opzichte van de huidige situatie (het verwachte tekort in 2041 is teruggebracht van ruim € 20 mln naar krap € 6 mln).

Als bijlage is een tabel opgenomen waarin voor de scenario's 0 (huidig) , 3a.1 (solide) en 3a.2 (tot 2030) per jaar de benodigde extra bedragen en de stand van het bomenfonds is weergegeven. Dit zijn de onderliggende cijfers van de grafiek.